

פרס יצחק בן־צבי לחקר קהילות ישראל במזרח לשנת תשס"ב

נימוקי השופטים

הפרס הוענק השנה לפרופ' משה בראַשר על ספרו לשון לימודים לרבי רפאל בירדוגו. הספר הוא תרגום וביאור של המקרא שנתחבר בידי אחד מגדולי חכמי מרוקו בסוף המאה הי"ח וראשית המאה הי"ט. לחיבור זה נודעה השפעה גדולה על תרבותם, לשונם ועולמם הרוחני של יהודי מרוקו מזמן חיבורו ועד לזמננו. הוא נלמד בעל־פה ובכתב, והוא עיצב ושיקף את תרבותם העממית של יהודי מרוקו.

פרופ' משה בראַשר השכיל להכין מהדורה ביקורתית מופתית של חיבור זה שחשיבותו רבה לחקר הלימוד בכתב ובעל־פה של יהודי מרוקו; לחקר לשונות היהודים וספרותיותיהם; לחקר המרכיב העברי והארמי של לשון יהודי צפון־אפריקה ואף לחקר הלשון הערבית הרווחת בקרב היהודים.

פרופ' בראַשר העמיד מהדורה מוערת של חיבור גדול זה בצד מהדורה מדעית של ספר בראשית ושל שְׁרַח ההפטרות. זו היא ללא ספק עבודה ענקית בהיקפה ומשובחת בטיבה, אשר בה בא לידי ביטוי מיטב המחקר הפילולוגי־היסטורי העכשווי. חיבור ששימש מקור חי ופעיל במשך מאתיים שנה ועיצב את תודעתם ואישיותם של יהודי המאגרב, זכה לניתוח מעולה מצד הלשון, הספרות והפרשנות המקראית. בראַשר מציג את מלוא הממצאים, עורך ניתוח משווה קפדני ומסיק מסקנות. רישום החומר המסרני מהווה מפעל לעצמו והוא הציל עולם תרבות־עממי שלם מהנשייה. החיבור כולל מבחינה לשונית כ־13,000 ערכים הזוכים לבירור ואילו חלק המבוא מנתח ודן בכל הסוגיות הנוגעות לשְׁרַח.

הישג מחקרי ותרבותי זה, שהוא הישג מן המדרגה הראשונה, באיכותו ובהיקפו, תורם תרומה נכבדה ביותר להכרת יצירתה, תודעתה וחייה של יהדות מרוקו בעת החדשה.

בשל כל אלה החליטה הוועדה להעניק את פרס יצחק בן־צבי לחקר קהילות ישראל במזרח לשנת תשס"ב לפרופ' משה בראַשר.

על החתום: פרופ' יוסף הקר – יו"ר, ד"ר טובה בארי, השופט אליהו בן־זמרה, פרופ' סימון הופקינס, פרופ' אמנון כהן, פרופ' שלום צבר.